

بررسی رابطه تفاوت درآمد دفتری و مالیاتی و ریسک با توجه به نقش تعدیلگر سهامداران نهادی

نادر نقش بندی، نوراله اویسی، محمد الوندی بهلولی، آرش الهی

استادیار گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی حکیم نظامی-قوچان ایران
 کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی حکیم نظامی-قوچان ایران
 کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی حکیم نظامی-قوچان ایران
 استادیار گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی حکیم نظامی-قوچان ایران

چکیده: هدف اساسی این پژوهش بررسی بررسی رابطه تفاوت درآمد دفتری و مالیاتی و ریسک با توجه به نقش تعدیلگر سهامداران نهادی در شرکت‌های عضو بورس اوراق بهادار تهران است. روش مورد نظر برای انجام این تحقیق شبه تجربی و از نوع پس رویدادی (با استفاده از اطلاعات گذشته) است که در حوزه‌ی تحقیقات اثباتی حسابداری و مبتنی بر اطلاعات واقعی می‌باشد. ما به دنبال کشف و بررسی روابط بین عوامل و شرایط خاص یا نوع رویدادی که قبلاً وجود داشته یا رخ داده، از طریق مطالعه نتایج حاصل از آن‌ها هستیم. به عبارت دیگر در این نوع تحقیق پژوهشگر در پی بررسی امکان وجود روابط علت و معلولی از طریق مشاهده نتایج موجود و زمینه قبلی آن‌ها در جهت یافتن علت وقوع پدیده می‌باشد. جامعه‌ی آماری شامل کلیه‌ی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که از سال ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۰ در بورس اوراق بهادار بوده‌اند روش نمونه‌گیری مورد استفاده در این تحقیق از نوع حذفی سیستماتیک است. استفاده از نرم‌افزار Eviews به برآورد مدل داده‌های ترکیبی پرداخته‌شده است. طبق نتایج حاصل از پژوهش بین تفاوت درآمد دفتری و مالیاتی و ریسک کل شرکت رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. و بین تفاوت درآمد دفتری و مالیاتی و ریسک سیستماتیک شرکت رابطه مثبت معناداری وجود ندارد. سهامداران نهادی، بر رابطه بین تفاوت‌های درآمد دفتری-مالیاتی و ریسک کل شرکت تأثیر منفی نمی‌گذارند. سهامداران نهادی بر رابطه بین تفاوت‌های درآمد دفتری-مالیاتی و ریسک سیستماتیک شرکت تأثیر منفی نمی‌گذارند

کلمات کلیدی: ریسک سیستماتیک، ریسک کل بازار، تفاوت‌های دفتری و مالیاتی ارزیابی.

۱. مقدمه

۱- مقدمه

تفاوت درآمد دفتری و مالیاتی میزان تفاوت درآمد مشمول مالیات شرکت‌ها از درآمد دفتری آنها را اندازه‌گیری می‌کند. در سطح کشور، تفاوت درآمد دفتری و مالیاتی می‌تواند مستقیماً به ظهور «شکاف مالیاتی» کمک کند. بزرگی «شکاف مالیاتی» تفاوت‌های بین مالیاتی که به لحاظ نظری متعلقه و مالیات واقعی جمع‌آوری شده را توضیح می‌دهد. اگرچه مدت‌هاست که تفاوت درآمد دفتری و مالیاتی می‌تواند به دنبال نگرانی سهامداران در رابطه با تلاش‌های فزاینده دولت‌های مرکزی برای کاهش «شکاف مالیاتی» (دسای و دارماپالا، ۲۰۰۹) باعث ایجاد ریسک شود، اطلاعات کمی در مورد اینکه چرا شرکت‌ها هنوز در رفتارهای تفاوت درآمد دفتری و مالیاتی خود مبهم هستند (هوانگ و چانگ، ۲۰۱۶) وجود دارد. ادبیات تفاوت درآمد دفتری و مالیاتی از لحاظ نظری رفتار با استفاده از ریسک را توجیه می‌کند (کوبا و جاربویی، ۲۰۱۷). با این حال، شواهد تجربی کمی در مورد رابطه بین تفاوت درآمد دفتری و مالیاتی و ریسک مبتنی بر بازار شرکت‌ها وجود دارد که به روشی جامع انجام شده است که شامل ریسک کل، ریسک سیستماتیک است. علاوه بر این، همانطور که سهامداران تفاوت درآمد دفتری و مالیاتی (فینالی و ریبالی، ۲۰۱۹) را قیمت‌گذاری می‌کنند، فعالیت سهامداران ممکن است به نوبه خود رابطه تفاوت درآمد دفتری و

¹ Desai & Dharmapala

² Huang & Chang

³ Koubaa & Jarboui

⁴ Finley & Ribal